

Lingeschouw

2009

' Kijk op de Linge '

Vereniging tot Behoud van het Lingelandschap

Inhoudsopgave Lingeschouw 2009

Van de voorzitter	1
Lingeschouw 2009 en Algemene Ledenvergadering	2
Het Lingekwartier	3
De aanleg van het kanaal van Steenenhoek (1818-1819)	4
Fruit of toerisme? Of Fruit en toerisme!	7
Stationsomgeving Geldermalsen	8
Nieuwbouwplannen woningen Buitens van Ieperen	10
Oplossing puzzel Lingeschouw 2008	10
Diverse activiteiten	11
Nationaal Landschap Rivierengebied	11
Dorpsuitbreiding Acquoy	11
Vernieuwing Rioolwaterzuivering	12
Putten dempen	12
Centrumplan Geldermalsen	13
Structuurvisie Tiel	13
Tweede Lingbrug bij Geldermalsen	14
Bestuursmutaties 2009	15
Er is niets mis met behoud landschap	15
Het Deilse kwadrant	16
Algemene informatie	17

Lingelandschap

Colofon

Uitgave

Vereniging tot Behoud van het
Lingelandschap, 2009

Adres

Postbus 224
4140 AE LEERDAM

Contact

☎: 0345 633 038
@-mail: contact@lingelandschap.nl

Website

www.lingelandschap.nl

Eindredactie

Erik Boegborn

Het drukwerk van deze uitgave is
verzorgd door

De Strooifolders Specialist

Nieuwsteeg 63
4196 AK Tricht

☎: 0345 570059

www.strooifolderspecialist.nl

De Vereniging tot Behoud van het Lingelandschap (VBL) wil de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van de Linge en het aanliggende gebied in stand houden en versterken.

De VBL bestaat sinds 10 januari 1990 en kreeg op 1 oktober 1993 statuten en daardoor een officiële status. In 2007 zijn de statuten aangepast.

De vereniging is in de loop der jaren gegroeid tot een organisatie die meespeelt in het spel van ruimtelijke ontwikkelingen waarbij economische belangen vaak haaks staan op andere maatschappelijke belangen. Landschappelijke waarden en een gezond leefmilieu dreigen al snel ondergesneeuwd te raken.

Natuurlijk is een gezonde economie van levensbelang voor onze streek. Maar bij de ontwikkeling van de economie kan en moet voldoende rekening gehouden worden met de wensen van de bewoners, zoals u.

In de loop der jaren is de VBL een medespeler geworden die ook serieus genomen wordt in het -vaak- politieke spel.

In 2007 hebben wij onze visie op een achttal thema's gepresenteerd. De denkt zo veel mogelijk constructief mee bij de ontwikkelingen in ons gebied, maar geeft waar nodig tegengas.

U kunt ons daarbij ondersteunen en helpen onze vereniging nóg sterker te maken door ons ledental verder te vergroten.

Bent u nog geen lid? Meldt u dan aan. Dit kan eenvoudig via onze website, www.lingelandschap.nl of door u aan te melden bij de secretaris.

Bent u al lid? Breng onze vereniging onder de aandacht van vrienden en kennissen. Met meer leden staan wij sterker en kunnen wij nóg meer bereiken.

Van de voorzitter

Elk jaar opnieuw hopen wij dat er minder projecten zullen zijn omdat wij slechts een beperkt aantal projecten kunnen bemannen.

Op basis van onze Lingevisie en het belang van het onderwerp maken wij in onze bestuursvergaderingen keuzes wat wij wel of wat wij niet gaan doen.

Positief is dat wij steeds vaker pro-actief door lokale en regionale overheden worden uitgenodigd om deel te nemen aan allerlei overlegvormen die haast altijd overdag worden gehouden. Als vrijwillig bestuur met volle agenda's is dit regelmatig niet in te passen.

Terugkijkend naar 2008 kunnen wij constateren dat er toch weer een breed scala aan projecten door de VBL is opgepakt. Als U in deze kleurrijke Lingeschouw bladert kunt U weer een waaier aan onderwerpen de revue zien passeren. Lange termijn onderwerpen zoals de stationsomgeving maar ook actuele onderwerpen zoals het Linge-kwartier vergen veel tijd en energie. Al met al is het aantal mandagen dat wij zichtbaar maar vooral ook onzichtbaar in de diverse projecten investeren zeer aanzienlijk.

Vaak is het ook benauwend om te zien hoe de diverse overheden met al zijn wet- en regelgeving het geheel complexer maken. Voor de gewone individuele burger wordt het steeds moeilijker om invloed uit te oefenen op het concrete beleid en uitvoering hiervan in ons Rivierenland.

Uw VBL neemt namens zijn leden actief deel in dit proces en bereikt regelmatig aanzienlijke successen.

Een klein voorbeeld – toen de Nationale Landschappen werden vastgesteld was men in eerste instantie de Linge totaal vergeten. Nu vormt het de ruggengraat van maar liefst twee Nationale Landschappen.

Uitrustend van het oude jaar 2008 kijk ik namens ons voltallige bestuur met energie uit naar onze nieuwe uitdagingen in 2009. Een ding weten wij zeker – er zullen steeds weer nieuwe projecten zijn maar de VBL zal als waker van het rustige, kleinschalige en authentieke Lingelandschap haar stem laten horen.

Koos Kruit
Voorzitter

Lingeschouw 2009 en Algemene Ledenvergadering

Erik Boegborn, secretaris

Het bestuur van de Vereniging tot Behoud van het Lingelandschap biedt alle leden en donateurs met trots de Lingeschouw 2009 aan. Onze jaarlijkse uitgave, waarin wij u uitgebreid informeren over zaken die ons gebied spelen, is dit jaar voor het eerst geheel in kleur.

U ontvangt de Lingeschouw enkele weken voordat wij onze jaarlijkse Algemene Ledenvergadering houden.

Het bestuur nodigt alle leden uit deze jaarlijkse vergadering bij te wonen.

Deze vergadering vindt plaats op **dinsdag 12 mei 2009**
in gasterij **'de Os en het Paard' in Deil, aanvang 20.00 uur.**

Het bestuur stelt de volgende agenda voor:

1. Opening, welkom en mededelingen
2. Verslag ledenvergadering 2008
3. Jaarverslag 2008
4. Financieel overzicht 2008
Verslag kascommissie
Vaststelling begroting 2009
5. Verkiezing bestuur
6. Inleiding door Richard de Bruin,
directeur Regionaal Bureau voor Toerisme,
over 'Ontwikkelingen Toerisme in Rivierengebied'
7. Gelegenheid voor discussie
8. Rondvraag
9. Sluiting – uiterlijk 22.30 uur

Het verslag van de Algemene Ledenvergadering van vorig jaar is los bijgevoegd. Alle stukken voor de vergadering zijn in te zien en te downloaden via onze website www.lingelandschap.nl.

De molen bij Enspijk

Het Lingekwartier

Duco van Herwaarden

De Hollandse Waterlinie en Het Lingelandschap

Langs de Linge bij Asperen en bij Gellicum liggen Fort Asperen en Fort Nieuwe Steeg, twee Forten, die deel uitmaakten van de Hollandse Waterlinie. De Hollandse Waterlinie was een militaire verdedigingslinie, die liep van Muiden tot aan de Biesbosch, waarbij een gedeelte van Nederland onder water kon worden gezet om binnenvallende legers tegen te houden.

Het plan Panorama Krayenhoff heeft ten doel om de gehele Hollandse Waterlinie te restaureren en herkenbaar te maken. Onderdeel van deze restauratie is het project **Lingekwartier**.

De doelstelling van het project Lingekwartier is het restaureren van de forten Asperen en Nieuwe Steeg en het versterken van de cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteiten van het gebied op en tussen de forten.

Behalve het restaureren van genoemde Forten wordt het plan gebruikt om een scala van projecten op en rondom de forten te ontwikkelen, die niets met de restauratie van de Hollandse Waterlinie van doen heeft.

Voor Fort Asperen is dat de ontwikkeling van het zogenaamde Masterplan. Dit plan houdt in het overkappen van het Fort met een glazen dak en het bouwen van een aantal paviljoens op en rondom het Fort met hotel, restaurant en tentoonstellingsruimtes om zo de kunstfunctie van het Fort te versterken.

Fort Asperen

Het plan voor Fort Nieuwe Steeg is de ontwikkeling tot GeoFort. Op, in en rondom het fort worden navigatie, cartografie en geo-simulatie op educatieve wijze onder de aandacht gebracht, waarbij het Fort wordt ontwikkeld tot attractiepark en congrescentrum.

Tijdens de ledenvergadering van de VBL in 2008 werd door bewoners uit Asperen hun ongerustheid geuit over de ontwikkelingen rondom de forten. De bewoners hebben zich verenigd onder de naam Ons Lingekwartier. Net als Ons Lingekwartier volgt de VBL vanuit haar eigen visie de ontwikkelingen, geeft zo nodig kritiek en probeert waar mogelijk bij te sturen.

Sluis bij Asperen

De kritiek van de VBL en Ons Lingekwartier kan als volgt worden samengevat:

De plannen voor het Lingekwartier worden gerealiseerd in een gedeelte van het bijzonder mooie Lingelandschap, een nog relatief rustig gebied met kleine smalle slingerende dijken langs de rivier de Linge met daarnaast gelegen het open polderlandschap. Het gebied ontleent zijn waarde aan haar kleinschaligheid, de rust en de nog open ruimte en heeft geen toevoegingen nodig om die waarde te versterken. Het gebied is naar onze mening uitsluitend geschikt voor kleinschalige recreatie. Massale toestroom van bezoekers vormt een bedreiging voor de bijzondere waarden van het gebied. De restauratie van Fort Asperen heeft onze instemming, indien de restauratie ertoe leidt dat het fort in authentieke staat als beeldbepalend object langs de Linge worden hersteld. Het plan om Fort Asperen van een glazen dak te voorzien is hiermee in strijd, een dergelijke constructie past niet in het landschap.

Ook de voorgenomen bouw van een paviljoen is hier strijdig mee. Tevens dient de laag aarde die op het fort lag weer terug te worden geplaatst en te worden ingeplant, omdat vanuit historisch oogpunt deze laag aarde een beschermingsfunctie had tegen brisantgranaten en een waterzuiveringsfunctie vervulde. Bebouwing op Fort Asperen moet zoveel mogelijk worden beperkt om het oorspronkelijke karakter van het fort niet verder aan te tasten. Ook moeten garanties worden gegeven dat de vleermuispopulatie, die hier overwintert, wordt beschermd. Het kappen van bomen op en rondom het fort moet zoveel mogelijk worden voorkomen.

Het gebruik van Fort Asperen als kunstfort heeft onze instemming. De horeca bij het kunstfort en moet hier ondergeschikt aan zijn, dit wil zeggen dat de horeca geen zelfstandige functie mag hebben. Alleen bij bezichtiging van het Fort overdag en bij bezoek aan een kunstmanifestatie mag de horeca geopend zijn. In de avonden moet deze gesloten blijven om zo de bewoners en de omliggende natuur te beschermen, mede omdat Fort Asperen binnen de contouren van een Natura 2000 gebied ligt. De enige manier om dit onder controle te houden is om in de vergunning de openingstijden te beperken en deze vergunning vervolgens goed te handhaven.

Gezicht op Fort Nieuwe Steeg

De ontwikkeling tot Geo-Fort bij de Nieuwe Steeg is naar onze mening niet noodzakelijk. De Geo-activiteiten hoeven niet noodzakelijkerwijs op deze locatie plaats te vinden. Het Fort Nieuwe Steeg ligt bovendien in een uniek stiltegebied. Dit gebied kan door de geplande ontwikkelingen ernstige schade oplopen: de ontwikkelaars van het Geo-Fort mikken op jaarlijks 50.000 bezoekers. Bovendien is dit een belangrijk weidevogelgebied en de toename van verkeer en wandelaars komt de weidevogel niet ten goede.

Wij zijn daarom ook tegen de voorgenomen aanleg van een parkeerplaats voor 150 auto's in een van de omringende weilanden.

De infrastructuur van het gebied wordt gekenmerkt door smalle kronkelende dijken en smalle wegen. Door de toestroom van toeristen in het voorjaar, zomer en vroege herfst is het op de

Lingedijken nu al zeer druk met wandelaars, fietsers en motorrijders etc. Het op grote schaal vergroten en verbreden van wegen en dijken doet afbraak aan het unieke karakter van het gebied en doet de (kleinschalige) recreatieve potenties van het gebied teniet. De verkeerssituatie is daarom zeer ingewikkeld.

Om te voorkomen dat in de wijde omgeving 'wild' geparkeerd wordt, moeten bezoekers van Fort Asperen zoveel mogelijk parkeren bij het fort. Er is echter geen parkeerruimte om grote groepen bezoekers op te vangen. De ontwikkelingen bij de forten mogen daarom alleen in samenhang met de ontwikkeling van voldoende geschikte parkeergelegenheid in de nabijheid van het fort worden gerealiseerd.

Het is ongewenst om grote evenementen te organiseren op de forten als er voor bezoekers onvoldoende parkeerplaatsen zijn en op termijn ook niet (kunnen) worden gerealiseerd.

De verkeersstroom moet zo worden geleid, zodat de rust in het gebied zo min mogelijk wordt verstoord en de bewoners van Asperen zo min mogelijk overlast ondervinden.

De VBL heeft samen met Ons Lingekwartier diverse acties ondernomen. Bij de lokale politiek in Geldermalsen en in Lingewaal hebben wij diverse malen met raadsleden en met B&W gesproken. Inmiddels heeft Geldermalsen, die bevoegd is voor Fort Asperen, de ontwikkeling aldaar aan banden gelegd door het stellen van kaders, zoals Natura 2000 en het bestemmingsplan. Recent is ook met de raadsleden van Lingewaal gesproken, om hen te informeren over de gevaren van de geplande ontwikkelingen rondom Fort Nieuwe Steeg.

Het blijft echter zaak om de ontwikkelingen op de voet te volgen. Het gebied rondom de forten is nu leeg, ongeschonden en uniek. Zo'n gebied heeft een enorme aantrekkingskracht op ontwikkelaars om er "iets" mee te doen. Ze zien helaas niet dat de leegte het gebied juist zijn schoonheid geeft. Die schoonheid moeten we beschermen.

Gezicht op Fort Asperen

De aanleg van het kanaal van Steenenhoek (1818-1819)

Aart Bijl

Een vroeg voorbeeld van overheidsmanipulatie.

Inleiding

De grote watersnood van 1809, die het hele rivierengebied teisterde, toonde de grote gebreken in het waterstaatsbestuur aan. Koning Lodewijk Napoleon die het rampgebied had bezocht, nam direct maatregelen om het (centraal) waterstaatsbestuur te verbeteren. Hij voegde op 21 januari 1809 een Centraal Comité van de Waterstaat als adviserend college toe aan het ministerie van Binnenlandse Zaken. Tot de leden van dit comité behoorde een aantal vooraanstaande waterbouwkundigen zoals A.F. Goudriaan, C.L. Brunings, A. Blanken Jzn, J.H. van Swinden en C. R.T. Krayenhoff. Het comité moest zich bezighouden met de technische aspecten van het waterstaatsbeleid. Het uiteindelijk door het comité ingediende reddingsplan met betrekking tot het gewest Holland was voornamelijk gebaseerd op de ideeën van Jan Blanken Jzn (broer van A. Blanken). Het plan behelsde een

A.F. Goudriaan

Jan Blanken Jzn

versterking van de Diefdijk en de Lingedijken en de mogelijkheid tot het afsluiten van de Linge bij Asperen door middel van een sluis. De Diefdijklinie en de Lingewerken, volgens Jan Blanken noodzakelijk om Holland en Utrecht tegen Gelders overstromingswater te beveiligen, zouden snel moeten worden gerealiseerd. C.R.T. Krayenhoff, die geheel andere opvattingen had, nam in de loop van maart 1809 reeds ontslag als lid van het comité. In mei 1810 hield ook hoogleraar J.H. van Swinden het voor gezien.

Om nog meer greep op de Waterstaat te krijgen, besloot Lodewijk Napoleon dat vanaf 1 juni 1809 Waterstaat 'in aanmerking genomen het onbetwistbaar groot belang' een eigen ministerie zou vormen, met Twent van Raaphorst als minister van Waterstaat. Enkele belangrijke maatregelen die onder dit ministerie tot stand kwamen, waren de Dijkwet van 31 januari 1810 en het besluit van 1 juli 1810 om de Linge te verlengen van Gorinchem naar een lager punt aan de Merwede bij Steenenhoek te Hardinxveld.

De verlenging van de Linge

Voordat Lodewijk Napoleon besloot tot verlenging van de Linge waren begin negentiende eeuw al twee plannen ontworpen om de afwatering van de Vijfheerenlanden te verbeteren. Het ene plan hield een verlenging van de Zederik naar Steenenhoek in, het andere een verlenging van de Linge naar Steenenhoek. De Linge was (en is) enerzijds van cruciaal belang voor de afwatering van het Gelderse deel van het rivieren-eiland en een deel van de Vijfheerenlanden en vormde (en vormt) anderzijds bij hoge waterstanden een bedreiging voor de dijken van de Tielerwaard, de stad Gorinchem, de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden. Van de vrije afvoer van het Lingewater naar de Merwede, dat volgens een verdrag uit 1412 'ten

eeuwigen dage' door de stad Gorinchem mocht plaatsvinden was in 1809 al lang geen sprake meer.

Van de drie Lingetakken die binnen Gorinchem op de Merwede afwaterden, was alleen de Linge haven nog

intact. De afvoer via deze tak werd bemoeilijkt door scheepvaart, verdedigingswerken voor de ingang van de haven aan de Merwede en de eind achttiende eeuw aan de noordzijde van de stad aangelegde Korenbrugsluis, die bij hoog Lingewater kon worden gesloten.

Uit het stroomgebied van de Linge waren tientallen verzoeken gekomen om de afwatering te verbeteren. Politieke ontwikkelingen naar aanleiding van het vertrek van de Fransen in 1813, verhinderden de uitvoering van Blanken's plan, maar de klachten over ondergelopen delen van de polders in het stroomgebied van de Linge als gevolg van regen- en kwelwater bleven in de jaren 1811-1816 voortduren. Een groot aantal dijken en polderbesturen uitte in 1816 dan ook kritiek op het gevoerde beleid, 'de verlenging van de Linge had vooraf moeten gaan aan het daarstellen van de overlaten boven Asperen na 1809. Dit is echter niet geschied, integendeel men heeft het derde punt ter beveiliging van de Vijfheerenlanden en de Alblasserwaard tegen het inundatiewater uit de Betuwe het eerst ondernomen en zulks ten koste van de Lande'. Bovendien waren ze er zeker van dat er al gedurende enige jaren geheime orders waren uitgevaardigd 'om in geval van nood aan Neder-Rijn en Lek, eerder de Zuider Lekdijk beneden Culemborg, maar altijd boven de Diefdijk te openen, dan de Noorder Lekdijk aan het hoogste gevaar bloot te stellen. Dan zullen deze districten ten behoud van anderen, worden opgeofferd'.

Koning Willem I ging ondanks de talrijke adviezen van zijn ministers en deskundigen zijn eigen weg. Zijn aandacht ging in de eerste plaats uit naar kanalen bestemd voor de scheepvaart. Voor afwateringskanalen had hij weinig oog en hij wenste daar ook geen financiële middelen voor vrij te maken. De koning benoemde wel een commissie die zich bezig moest houden met de afwateringsproblemen van het Lingengebied. Op 10 november 1817 werd de nieuwe Commissie voor het Kanaal van Steenenhoek ingesteld, bestaande uit vertegenwoordigers van de belanghebbende districten.

Het College van de Alblasserwaard kwam in het voorjaar van 1817 nog met een alternatief plan: het graven van een kanaal van de Arkelse dam naar Moordhoek, gelegen aan de Noord tussen Papendrecht

en Alblasserdam. Het advies van Jan Blanken was negatief. Dit kanaal zou twee miljoen gulden duurder zijn en bovendien zou de stroomsnelheid in het kanaal naar Moordhoek door *'het grote verhang van ruim 15 voeten gevaarlijk hoog kunnen worden'*. Blanken was voor het Kanaal van Steenenhoek: het was beter voor de afwatering en goed voor de scheepvaart van en naar Dordrecht. Op 20 februari 1818 besloot koning Willem I dat een verbeterde uitwatering van de Linge naar Steenenhoek *'onverwijld'* tot stand moest worden gebracht. De kosten werden beraamd op ruim 1.273.000 gulden. De daarvoor aangegane lening van 1,3 miljoen gulden moest binnen 28 jaar door de op de Linge uitwaterende polders en districten worden terugbetaald. De belanghebbenden bij de scheepvaart over het kanaal hoefden niets te betalen! Vooral de Gelderse districten hadden veel moeite met de opgelegde contributies die zij onterecht vonden omdat zij een oud recht hadden op vrije afvoer van het Lingewater (ten eeuwigden dage) en nu door Hollandse maatregelen dat niet langer mogelijk was, zij voor de kosten moesten opdraaien.

Reeds eind december 1818 werd het Kanaal van Steenenhoek officieel geopend. De Linge kreeg vrij snel daarna nog meer water te verwerken. Door de aanleg van het Zederikkanaal van Vianen naar Gorinchem en daarop uitwaterende polders kwam nog meer water op de Linge.

De Linge werd gescheiden van het Kanaal van Steenenhoek door een sluis, de Steenenhoekse Kanaalsluis. Die sluis vormde vanaf de bouw de bottleneck in de afwatering van de Linge.

De Steenenhoekse Kanaalsluis: bottleneck in de afwatering van de Linge

De Steenenhoekse Kanaalsluis moest worden gesloten als de Linge een stand had bereikt van 2,52 meter + AP aan de sluis. Van een verbetering van de afwatering was bij grote waterafvoer dus geen sprake, integendeel de waterstand in de Beneden-Linge steeg dan juist vrij snel en moest het bemalen van de polders worden gestopt of beperkt, met alle nadelen van dien. Een situatie die zou voortduren tot de 21^e eeuw. Nog in 1998 moest de sluis worden geknepen, dat wil zeggen vrijwel gesloten zodat er niet teveel water door kon, terwijl de Linge zeer hoog stond door de enorme regenval, die uit de polders moest worden gepompt.

Er waren nog meer redenen waarom het Kanaal van Steenenhoek geen volwaardige verlenging van de Linge was. Lagen er van Tiel tot Gorinchem dijken langs de Linge, de dijken langs het Kanaal van Steenenhoek konden geen dijken worden genoemd, dat waren eerder stevige, maar lage kaden. Bovendien diende vanaf Gorinchem tot voorbij Avelingen de Merwededijk (Wolferense dijk) als kanaaldijk. Het gevaar bestond

dat bij hoge Merwedestanden deze dijk in het kanaal zou schuiven of storten. Omdat te voorkomen moest de waterstand op het kanaal hoog worden gehouden om tegenwicht te bieden en kon het kanaal onvoldoende worden uitgemaal.

Omdat een natuurlijke lozing steeds moeilijker werd, had het Heemraadschap van Steenenhoek al in 1863 besloten tot de bouw van een stoomgemaal. Na de aanleg van het Merwedekanaal (1886-1888), dat vanaf Arkel ten noordwesten van de Linge naar Gorinchem werd gegraven, waar het via de Grote Merwedesluis in de Merwede uitkwam, en daarbij het Kanaal van Steenenhoek kruiste, werd het er voor de op de Linge uitwaterende polders niet beter op. Bovendien werd de uitwatering van het noordelijk deel van de Vijfheerenlanden van de Zederik naar het Merwedekanaal verplaatst waardoor nog meer water op de Linge kwam. Bij een hoge Lingestand en een gesloten Steenenhoekse Kanaalsluis werd ook de sluis aan de Arkelse dam gesloten en ging het water uit de polders van de noordelijke Vijfheerenlanden via het Merwedekanaal richting Steenenhoek. Hierbij kreeg de Zederikbemaling voorrang boven die van de Linge.

Ondanks de regelmatig verhoogde bemalingscapaciteiten bij Steenenhoek moest bij hoge Lingestanden de waterafvoer via het Kanaal van Steenenhoek toch worden gestopt of beperkt. Veel wijzer zijn de mensen in het stroomgebied van de Linge van al die maatregelen rond de afwatering de laatste twee eeuwen niet geworden. Aan de geërfden en ingelanden in 1818 verkocht als de oplossing voor de problemen rond de afwatering waar ze recht op hadden, maar veel voor hebben moeten betalen, en in feite hoofdzakelijk dienende als scheepvaartkanaal. Bovendien bleek het Kanaal van Steenenhoek als oplossing voor de Lingeafwatering bij hoge waterafvoer volstrekt onvoldoende. Het zou de bestuurders in (Zuid-) Holland tot eer strekken als ze hun belofte uit 1412 met betrekking tot een vrije afvoer van het Lingewater gestand zouden doen en op hun kosten een goed werkende oplossing zouden creëren.

Fruit of toerisme? Of Fruit en toerisme!

Leo Brouwer

Fruitbedrijf De Hoenderik in Tricht is een uniek bedrijf in de regio. De Betuwe is groot geworden van het fruit en het is een landschapeigen activiteit. Maar het is niet meer zonder meer gemakkelijk om te concurreren met andere regio's binnen en zelfs buiten Europa. De eigenaren van De Hoenderik hebben een goede neus voor het genereren van andere inkomsten, en beleven hier ook nog eens veel plezier aan.

Marius en Anke van de Water beheren het fruitbedrijf De Hoenderik in Tricht. Zij hebben een fruitbedrijf van bescheiden omvang, met zo'n 5 hectare appels, 1,3 ha kersen en nog een 0,5 ha klein fruit zoals frambozen, bramen, aardbeien en bessen en nog 3,5 ha bouwland. Maar behalve het exploiteren van het fruit hebben ze inmiddels vele andere activiteiten in het leven geroepen. Zo hebben Anke en Marius ook een 'bed and breakfast', een winkeltje met streekproducten (deels van eigen maak), toeristen kunnen zelf hun fruit plukken en ze organiseren diverse happenings. In de eigen wijnmakerij wordt een deel van het eigen fruit verwerkt tot wijn en cider.

Marius en Anke van de Water

Eigenlijk is het langzaam steeds groter geworden. 'In de kersentijd waren we zelf heel druk met plukken, en kwamen we zelf niet toe aan de frambozen. Onze bezoekers wilden toen met een bakje hun frambozen zelf gaan plukken. Nu bieden we het onze gasten aan' vertelt Anke enthousiast. 'Dit is maar één van de voorbeelden hoe verschillende activiteiten op ons bedrijf zijn ontstaan. Gewoon kijken wat de mensen leuk vinden en daar op in spelen'. De bloesemtijd en de kersenpluktijd zijn de toptijden voor hun bedrijf. Dan is het alle zeilen bijzetten. Maar ook gedurende het gehele zomerseizoen is er een continue aanloop van mensen. Voor een belangrijk deel senioren die fietstochten maken.

Marius en Anke werken vaak samen met andere bedrijven die iets bieden voor bezoekers aan onze regio. Bijvoorbeeld als hun 'bed and breakfast' vol zit, of mens will exclusiever comfort, dan verwijzen ze door naar bijvoorbeeld Mariënwaardt, en omgekeerd gebeurt het net zo. Maar ook bieden ze Betuws Best streek-

producten aan van andere producenten in de regio en zijn de producten van Anke en Marius ook te koop op andere plaatsen. 'Zo helpen wij elkaar, en bieden tegelijkertijd de mensen die in deze regio komen een zo aangenaam mogelijk verblijf aan', vertellen de eigenaren. Het aantal activiteiten neemt nog steeds toe. Momenteel is er een actie van een landelijk actieve zuivelproducent die 50 picknicks verloot op het terrein van De Hoenderik.

Ook is De Hoenderik tussenstop voor een ezeltrektocht, heeft een lokale imker zijn bijen op hun bedrijf en is De Hoenderik in toenemende mate in trek als onderdeel van bedrijfsuitjes. Leuke dingen voor erbij!

De omgeving reageert doorgaans positief, ook de traditionele fruittelers kijken met belangstelling naar de ontwikkelingen bij De Hoenderik. De gemeente is niet altijd een gemakkelijke partij geweest. In het begin was het moeilijk de benodigde vergunningen te krijgen, maar het roer lijkt om en de gemeente is nu veel welwillender. De Hoenderik is geen biologisch fruitteeltbedrijf maar ze proberen wel zoveel mogelijk gebruik te maken van natuurlijke mechanismen. 'Om de kersenvlieg te bestrijden laten we bijvoorbeeld kippen door de boomgaard lopen. Dit werkt uitstekend om een eventuele plaag onder de duim te houden en de bezoekers van de boomgaard vinden het ook nog eens leuk' vertelt Marius van de Water. Ook vangt Marius sinds kort regenwater op van het dak van één van de schuren, om zijn gewassen mee te bevloeien.

De Hoenderik is kortom een bedrijf dat gebruik maakt van het unieke karakter van het Lingelandschap, en dat hiermee de kleinschalige toeristische sector bevordert. Dit is eigenlijk precies wat de vereniging tot behoud van het Lingelandschap voor ogen heeft: ondernemers die met oog voor de regio en haar karakter het kleinschalig toerisme bevorderen.

'Wij willen de mensen laten genieten van wat het landschap hier te bieden heeft' zegt Anke van de Water oprecht. Het past naadloos in de visie die de VBL heeft op de toekomst van het Lingelandschap. Zie ons visiedocument op www.lingelandschap.nl.

Stationsomgeving Geldermalsen

Werkgroep Stationsomgeving

De gemeente Geldermalsen is al bijna 15 jaar bezig met plannen voor de stationsomgeving.

Het begon medio negentiger jaren allemaal met de wens om het station beter toegankelijk en sociaal veiliger te maken en om de parkeeroverlast te beperken. Dat had 15 jaar geleden met een beperkt aantal aanpassingen en tegen beperkte kosten eenvoudig kunnen worden aangepakt.

De gemeente had echter grotere ambities en liet door de Zweedse architect Ralf Erskine een totaalplan maken voor de stationsomgeving. Op dit plan kwam veel kritiek en bovendien was het financieel onhaalbaar. Even was het stil en leek het erop alsof de gemeente lering zou trekken uit het gebeurde door zich weer te richten op de oorspronkelijke vraagstelling. Dat liep echter mis toen projectontwikkelaar Dura Bouw uit Houten lont rook en de uiterwaarden tussen het station en de Linge opkocht. In het kader van de toentertijd veel geroemde publiek private samenwerking sloten de gemeente en de projectontwikkelaar in 2003 een samenwerkingsovereenkomst voor de ontwikkeling van de stationsomgeving.

De mogelijkheid van beperkte aanpassingen voor de stationsomgeving was snel vergeten en er kwam een grootschalig verstedelijkingsplan op tafel. Zowel de oostzijde als de westzijde van het station zouden worden omgetoverd tot een steenwoestijn met veel hoge kantoren, een kolosaal transferium en allerlei voorzieningen en de uiterwaard zou worden volgebouwd met woningen. Weg landelijkheid en ruimte, weg natuur en groen, Geldermalsen moest een verlengstuk van de Randstad worden. Het was duidelijk dat er geld moest rollen en dat het al lang niet meer ging om de oorspronkelijke uitgangspunten: toegankelijkheid, sociale veiligheid en terugdringen van parkeeroverlast. Dat de geldende structuurvisie van Geldermalsen bouwen in de uiterwaarden niet toeliet was geen probleem. De gemeente paste en passant haar eigen structuurvisie aan om de plannen mogelijk te maken. Logisch dat de bewoners van de Stationsomgeving, andere verontruste burgers en belangengroepen massaal te hoop liepen tegen deze plannen. Om als gesprekspartner voor de gemeente te kunnen fungeren en om juridisch sterker te staan sloten zij zich aan aan de Vereniging Stationsomgeving Geldermalsen, de VSG.

Ook de Vereniging tot Behoud van het Lingelandschap (VBL) is vanaf het prille begin een tegenstander van de grootschalige verstedelijkingsplannen rond het Geldermalsense station en heeft bij vele gelegenheden geprobeerd de gemeente op andere gedachten te brengen. Er werden samen met de VSG campagnes gevoerd, artikelen gepubliceerd, vele gesprekken gevoerd met de gemeentelijke politieke partijen, er werd ingesproken op commissievergaderingen en op raadsvergaderingen, er werden gesprekken gevoerd met provincie en waterschap, er werden onderzoeken uitgevoerd en deskundigen ingezet, er werd deelgenomen aan klankbordgroepen en er werden daar waar mogelijk bezwaarschriften ingediend.

De bezwaren van de VBL richtten en richten zich vooral op het opofferen van de Linge-uiterwaard. De uiterwaard vormt een belangrijke groene buffer tussen Geldermalsen en het fraaie en nog redelijk authentieke dorpje Tricht. Het verstedelijken van de uiterwaard tast het karakter van het Lingelandschap ter plaatse en de landelijke uitstraling van zowel Tricht als Geldermalsen grondig en onomkeerbaar aan. Volgens de VBL een zeer onverstandige keuze, zeker omdat elders in de gemeente meer dan voldoende grond is voor woningbouw.

Stationsomgeving: nu nog open uiterwaard

Verder is de keuze uiterst onverstandig omdat daarmee een flink stuk veiligheid tegen overstromingen wordt weggegeven. Door de klimaatverandering is er een aanzienlijke toename in de regenval en daarmee in de hoeveelheid water die de rivieren moeten afvoeren. Door het droogpompen van onze laag gelegen gebieden klinkt de grond langzaam in en komt het Rivierengebied steeds lager te liggen.

Tegelijkertijd stijgt de zeespiegel door de klimaatverandering. Door deze ontwikkelingen wordt het overstromingsrisico steeds groter, dat is met name het geval in het Rivierengebied.

Het zal inmiddels een ieder bekend zijn dat er een ommekeer is in het nationale beleid ten aanzien van de waterhuishouding. Het is niet meer alleen voldoende om dijken te verhogen maar er moet meer ruimte voor de rivieren komen zodat het water bij hoge afvoeren niet over de dijken stroomt. Dat betekent dat we uiterwaarden niet meer volbouwen maar bewust moeten gebruiken voor het bufferen van water om het overstromingsrisico tot een minimum te beperken. Dat bij voorkeur in combinatie met natuurontwikkeling. Een belangrijke beleidslijn voor welzijn en veiligheid, zowel voor huidige als voor komende generaties. Het volbouwen van de Linge-uiterwaard bij het station in Geldermalsen is ook in dit opzicht een onomkeerbare ingreep, dat stukje ruimte voor het water komt nooit meer terug. Onnodig te zeggen dat het bouwen in de Linge-uiterwaard niet alleen in strijd is met het nationale beleid maar ook met het Waterhuishoudingsplan van de provincie Gelderland.

De VBL en de burgers van Geldermalsen waren niet de enige tegenstanders. In november 2002 vond ook de Gemeenteraad van Geldermalsen de plannen veel te massaal en bleek er geen draagvlak voor grootschalige verstedelijking van de stationsomgeving. Ook bij een nieuwe beoordeling in maart 2004 was de raad zeer kritisch en werden er met name vele kanttekeningen gezet bij het bouwen in de uiterwaard. Bij de behandeling in de Raad in februari 2005 moest het college van Burgemeester en Wethouders de plannen zelfs schielijk terugtrekken omdat duidelijk was dat de Raad ze anders volledig af zou keuren. Het college schoof evenwel de mening van de Raad terzijde en de ontwikkeling ging door op de ingeslagen weg. De gemeenteraad werd zelfs onder druk gezet met de dreiging van een schadeclaim door de projectontwikkelaar als de plannen niet door zouden gaan.

Alle bedenkingen en bezwaren ten spijt ging de gemeenteraad uiteindelijk begin 2006 met een meerderheid van één stem akkoord met het voorlopige stedenbouwkundige plan en gaf het groene licht om het verder uit te werken. D66 en Dorpsbelangen stemden tegen. Het CDA stemde tegen op één raadslid na en de VVD stemde met één raadslid tegen (samen 9 stemmen). Vóór het plan stemden de SGP, de PvdA en twee raadsleden van de VVD (samen 10 stemmen). De gemeente ging vervolgens aan de gang met de uitwerking van de plannen.

Na de gemeenteraadsverkiezingen in 2006 sloten CDA, PvdA, VVD en SGP een coalitieakkoord waarin werd afgesproken dat de stationsomgeving door moest gaan. Daarmee was er een politiek afgedwongen meerderheid in de raad voor de plannen met de stationsomgeving. Alleen D66 en Dorpsbelangen waren nu nog tegen maar die vormden in de raad een minderheid. De ontwikkeling kon dus ongestoord verder gaan.

Er werden adviesbureaus en externe projectleiders ingehuurd alsof het gratis was. Geschat wordt dat de gemeente inmiddels circa driekwart miljoen euro heeft uitgegeven aan de voorbereidingen. De huidige projectleider bij de gemeente is bijvoorbeeld al de vierde op rij.

Vele alternatieven passeerden de revue om vervolgens weer te worden afgevoerd. De plannen werden er niet beter van. Van de oorspronkelijke voorstellen voor de ontwikkeling van de westzijde van het station is niet veel meer over omdat NS heeft aangegeven een

transferium om financiële redenen niet langer haalbaar te vinden. Wat overblijft zijn een school en wat kantoren die het gebied niet aantrekkelijker maken en in elk geval geen oplossing bieden voor de oorspronkelijke vraagstelling. Aan de oostzijde van het station (de kant van de Linge) is het bouwvolume in vergelijking met de voorgaande plannen zo mogelijk nog toegenomen en zijn er in de uiterwaard 100 woningen gepland in plaats van de 70 woningen waarvan in eerdere plannen sprake was.

De hoofdconclusie na al deze jaren is dat de plannen voor de stationsomgeving slechter zijn dan ooit, zowel voor omwonenden van de stationsomgeving als voor landschap en natuur. Een tweede conclusie is dat de samenwerking tussen gemeente en projectontwikkelaar niet heeft geleid tot een pragmatische aanpak van het probleem maar tot jarenlange touwtrekkerij met torenhoge kosten. Een derde conclusie is dat de gemeente de mening van bewoners en belangengroepen consequent heeft genegeerd en de mening van de eigen gemeenteraad stelselmatig heeft omzeild.

De vraag kan gesteld worden hoelang dit proces nog door zal gaan. Al vóór de kredietcrisis was het zo dat kantoren leegstonden, dat is alleen maar erger geworden. Met de woningmarkt is het ook niet al te best gesteld zoals een ieder weet. Heeft het zin om in deze tijd te gaan bouwen voor leegstand? Heeft het zin om nog meer gemeenschapsgeld te investeren in plannen waar al jarenlang zoveel kritiek op is? Zou het niet veel wijzer zijn om het oorspronkelijke probleem nu snel aan te pakken en om daarbij de groene ruimte te behouden en daarmee tevens te werken aan onze veiligheid?

Een raadslid van het CDA sprak op de geruchtmakende raadsvergadering van januari 2006 de volgende woorden: "In de loop der jaren zijn we steeds verder weggeraakt, om niet te zeggen afgedwaald, van de oorspronkelijk gevraagde oplossing van de problemen; beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald". Wat de VBL betreft wijze woorden, die sindsdien nog nimmer aan belang hebben ingeboet, ook niet nu het CDA sinds het coalitieakkoord in het kamp van de voorstanders van de plannen te vinden is.

Meer informatie over de ontwikkelingen rond de stationsomgeving is te vinden op de website van de VSG: www.stationsomgevinggeldermalsen.nl

Nieuwbouwplannen woningen Buitens van Ieperen

Alexandra Dietzsch

Bouwplannen in Leerdam bedreigen het karakteristieke landschapsbeeld.

Op de mooiste punten in ons Lingelandschap wil iedereen wel wonen. De projectontwikkelaar, die een plan voor de bouw van woningen en appartementen aan het Laantje van Ieperen hoek Lingedijk in Leerdam ontwikkelt, maakt dan ook in het ontwerp-stedenbouwkundig plan trots melding van het feit, dat de te bouwen appartementen uitzicht zullen hebben over Kasteel en Stad Heukelum.

De keerzijde van het verhaal is, dat andersom deze appartementen ook vanaf Heukelum en in de verre omtrek zichtbaar zijn en het landschapsbeeld sterk zullen beïnvloeden.

Onze vereniging kijkt zorgvuldig naar dergelijke ontwikkelingen en probeert in een vroeg stadium plannen naar onze inzichten bij te sturen.

De genoemde appartementen maken deel uit van een woningbouwplan voor 60 woningen en 28 appartementen op het voormalige terrein van vervoersbedrijf Hartog en Bikker in Leerdam.

Het bedrijf is verhuisd naar het bedrijventerrein De Zeiving, waarmee aan een lange tijd van overlast voor de buurt een einde kwam. Woningbouw op deze plek is een verbetering voor de leefbaarheid van Leerdam West. Het stedenbouwkundig plan is zorgvuldig opgesteld, al is bijvoorbeeld de toename van de verkeersdruk opnieuw een zorg voor omwonenden.

Onze vereniging heeft vanuit haar standpunten, zoals die geformuleerd zijn in onze Lingevisie bezwaar tegen de bouw van de appartementen gemaakt omdat dit gebouw met een hoogte van 23 meter op het punt waar het open en landelijke Lingelandschap overgaat in het meer stedelijke gebied van Leerdam te sterk zou domineren. Ook de inpassing van het gebouw met een parkeerdek aansluitend aan het dijkniveau zal het karakteristieke beeld verstoren.

Kritisch en met belangstelling zal de VBL de komende tijd de ontwikkelingen volgen en daar waar nodig via de daartoe geëigende wegen sturing geven.

Kerkhof, naast de beoogde bouwplaats

Oplossing puzzel Lingeschouw 2008

De oplossing van de blokpuzzel in de Lingeschouw 2008 is:

LINGELANDSCHAP

Elza van Malsen uit Buren is als winnaar uit de bus gekomen.

De prijs wordt binnenkort toegezonden.

Diverse activiteiten

Het bestuur van onze vereniging zet zich in bij veel verschillende ontwikkelingen. Een aantal kleinere 'projecten' lichten we in deze Lingeschouw kort toe.

Nationaal Landschap Rivierengebied

Jaap Hovens Greve

Het begrip Nationaal Landschap Rivierenland is nog steeds betrekkelijk onbekend, zowel nationaal als bij de bewoners. Het is weer één van de vele begrippen. Vooral het begrip Nationaal Park kan verwarring opleveren, daar staan natuurwaarden voorop in plaats van cultuurlandschappen. Vorig jaar heeft Pim Sauer in de Lingeschouw beschreven wat het Nationaal Landschap Rivierenland allemaal kan betekenen. We hebben in zijn stuk ook kunnen lezen hoe de VBL in 2006 en 2007 samen met andere organisaties met een intensief lobbytraject hebben bewerkstelligd dat de benedenloop van de Linge binnen de begrenzing zou vallen van het nationaal Landschap Rivierengebied. Daarmee is er voor het Lingegebied veel gewonnen.

Het vastgestelde gebied heeft nu toch nog een redelijke omvang, alle ingrediënten die zo kenmerkend zijn voor het rivierengebied zijn er aanwezig. Langs de Linge, de Lek en de Kromme Rijn treffen we een landschap aan, met uiterwaarden, oeverwallen en komgronden. Dijken en kaden, wielen, uitgestrekte weilanden en bloeiende boomgaarden, eendenkooien, grienden en populierenbossen, het is er allemaal. In Utrecht wordt het gebied geflankeerd door de langgerekte hoge Stuwwal, waarlangs de rivieren zich in het verleden een weg hebben gebaad.

Dank zij de invloeden van de rivier en de ingrepen van de bewoners door de eeuwen heen behoort het gebied niet alleen nationaal, maar ook internationaal tot de meest unieke

landschappen. Dit behouden, versterken en vooral beter beleefbaar maken, dát is waar het bij het nationaal landschap om gaat.

Ondertussen wordt er gewerkt aan concrete plannen. Voor het Gelders deel neemt de Vereniging tot Behoud van het Lingeland samen met andere belangenbehartigers deel in project- en werkgroepen om hier samen richting aan te geven. Ook worden er acties uitgevoerd om de nationale landschappen meer bekendheid te geven. Als onderdeel daarvan heeft de NCRV begin dit jaar in een serie van 8 afleveringen aandacht besteed aan o.a. het nationaal Landschap Rivierengebied. Onze voorzitter heeft zich daarbij niet onbetuigd gelaten.

Het rivierengebied wordt 'beleefbaarder' gemaakt, zodat je er nog meer van kan genieten. Toegankelijker voor wandelen en fietsen maar vooral ook meer cultuurhistorie en spannende uitleg hierover. Er zijn veel verhalen te vertellen. Meer mensen zullen het rivierengebied gaan bezoeken. Ze op een goede manier ontvangen, zonder dat het authentieke kleinschalige karakter verloren gaat, dat is de uitdaging die er met het Nationaal Landschap wordt aangegaan!

NATIONALE
LANDSCHAPPEN
Bekijk Nederland opnieuw

Dorpsuitbreiding Acquoy

Pim Sauer

De gemeente Geldermalsen heeft in 2008 een voorontwerp bestemmingsplan voor het dorpje Acquoy gemaakt. Hierin is opgenomen dat er op de weidevelden langs de Huigenstraat een dorpsuitbreiding met nieuwe woningbouw zou moeten komen. De VBL vindt dit een slechte

ontwikkeling. Acquoy is een van de weinige nog redelijk onaangetaste kleine dorpjes langs de Linge. Traditioneel ligt de bebouwing in de Lingedorpen op de stroomruggen en langs de dijk en niet op de plaats van de voorgenomen uitbreiding. Het oudste deel van het dorp is verder een beschermd dorpsgezicht. De dorpsuitbreiding vermindert de belevingswaarde van dit waardevolle dorpsdeel. Acquoy ligt bovendien in het Nationaal Landschap Rivierengebied. Hierin moeten de kenmerkende landschappelijke en cultuurhistorische waarden worden beschermd.

In het Nationaal Landschap geldt verder dat voor nieuwe bebouwing het uitgangspunt 'migratiesaldo nul' wordt gehanteerd. Tenslotte grenst de dorpsuitbreiding direct aan de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Een van de kenmerkende waarden die beschermd wordt betreft het open landschap aan de oostzijde van de linie, ooit bedoeld als open schootsveld.

De voorgenomen dorpsuitbreiding doet afbreuk aan deze openheid en daarmee aan de kenmerkende waarden van de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

Op basis van deze argumenten heeft de VBL bezwaar aangetekend tegen het voorontwerp bestemmingsplan Acquoy.

Vernieuwing Rioolwaterzuivering

Leo Brouwer

Waterschap Rivierenland wil de bestaande rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) tussen de kernen van Geldermalsen en Tricht vernieuwen. Dit is nodig omdat de huidige installatie een te beperkte capaciteit heeft en bovendien technisch aan vernieuwing toe is. De VBL vindt dit een mooie gelegenheid om de RWZI in te zetten voor een veel interessantere beleving van de Lingeoeveren dan nu het geval is.

Luchtfoto van de RWZI

De RWZI in Geldermalsen ligt op een prachtige plek tussen het centrum van Geldermalsen en de stationsomgeving. De VBL is met een voorstel gekomen om bij de vernieuwing van de RWZI meteen een zogeheten waterharmonica aan te leggen. Een waterharmonica is een systeem waarbij aan het effluent (schoon water dat de zuivering verlaat) in stappen meer ecologische waarde (bestaande uit micro-organismen en kleine insecten) wordt toegevoegd. Als de waterbassins met begroeiing waaruit een waterharmonica bestaat, worden ontsloten voor bezoekers, neemt ook de belevingswaarde van het gebied toe.

De RWZI gezien vanaf Tricht

Het voordeel van de waterharmonica is dat er leven wordt gebracht in het afvalwater, dat vervolgens hoe dan ook geloosd wordt op de Linge. Tegelijkertijd kan bijvoorbeeld een wandelgebiedje gemaakt worden dat voor de inwoners van Geldermalsen

en Tricht de beleving van de Linge een stuk dichterbij haalt.

We zijn hierover in gesprek gegaan met het waterschap. Het waterschap heeft hierbij aangegeven dat voor een waterharmonica onvoldoende grond beschikbaar is, of dat dit voor een te hoge prijs zou moeten worden aangekocht. Bovendien wil het waterschap de bestaande installatie deels hergebruiken, hetgeen het beoogde ruimtebeslag bemoeilijkt. Ook blijkt door het hergebruiken van de bestaande installatie het water na een eerste behandeling voortdurend omhoog gepompt zou moeten worden om een benodigd verval te creëren voor een waterharmonica. Dit is niet wenselijk, vindt ook de VBL.

Impressie van de plannen

Blijft het feit dat er wel degelijk mogelijkheden zijn om de RWZI natuurvriendelijker in te richten dan nu het geval is. Zowel het waterschap als de gemeente Geldermalsen lijken een positieve grondhouding te hebben. Voor de gemeente ligt er een concreet belang om de Linge veel beter te betrekken bij de beleving van Geldermalsen. Dit is een 'Unique Selling Point' voor het leven en beleven in de gemeente.

Het waterschap heeft toegezegd dit aspect in het bestuurlijk overleg tussen de gemeente en het waterschap te zullen agenderen. De VBL houdt voor u een vinger aan de pols!

Putten dempen

Koos Kruit

Deze enigszins vreemde titel slaat op grote putten in het Riviereneiland die ontstaan zijn door o.a. afgraving voor zandwinning. Vele jaren later zijn dit locaties waar overheden en het bedrijfsleven de overvloed aan modder en soms andere zaken in kwijt willen.

Uiteraard zijn er allerlei vergunningen nodig, van de Rijksoverheid, de provinciale overheid, waterschap etc. In de praktijk is dit voor de VBL maar ook gemeentes haast niet meer te volgen.

Een recent voorbeeld is de zogenaamde put van Heukelum die niet in Heukelum ligt maar bij Spijk in de ronding van de Linge. Lang geleden gebruikt voor zandwinning de A15. Nu wil een commercieel bedrijf dit gebruiken voor het storten van grond of bagger. Tijdens een voorlichtingsavond in Spijk bleek dat niemand in de gemeente inclusief de gemeente zelf wist dat er vergunningen waren verleend. Verder was de presentatie dusdanig summier en inhoudloos dat het grote aantal aanwezigen vol verbazing en later met de nodige irritatie hierop reageerde. Namens de VBL heb ik ook onze reactie gegeven dat dit niet acceptabel is. De wethouder heeft na de vergadering de betreffende vergunningen ter inzage gelegd.

In een ander voorbeeld iets verder van de Linge af langs de A15 ligt een zwemplas met diep water. Hier waren plannen van het Staatsbosbeheer om deze plas in de loop van vele jaren te vullen met grond. Wederom ontstentenis in de regio inclusief de gemeenteraad die de wethouder de opdracht gaf om de plannen van Staatsbosbeheer proberen tegen te houden. Inmiddels is het plan geschrapt.

Er liggen meer plassen in ons gebied b.v. vlak bij de Koornwaard waar in het natuurgebied van Staatsbosbeheer een grote plas ligt. Naar het schijnt worden hier verkennende plannen voor gemaakt.

Eind maart heeft minister Cramer nieuwe aanvragen voor het storten van categorie B grond voor een jaar opgeschort.

Volgens goed Nederlands gebruik gaat een commissie kijken naar het lange termijn effect op oppervlaktewater en dieper gelegen grondwater.

Bovenstaande voorbeelden spreken voor zich. U begrijpt het al: wij blijven dit zo goed mogelijk volgen om tijdig te kunnen reageren.

Centrumplan Geldermalsen

Harry Zwart

In de Lingeschouw van 2008 is uitgebreid aandacht besteed aan de ontwikkelingen rond de herstructurering van het centrum van Geldermalsen. Wij informeren u beknopt over wat er sindsdien is gebeurd.

De gemeente heeft in 2007 de Centrumvisie voor het centrum van Geldermalsen vastgesteld.

Voorafgaand aan het vaststellen kon gereageerd worden op de conceptplannen. Wij hebben een zienswijze ingediend. De VBL was (en is) van mening dat de visie op drie punten gewijzigd moet worden, namelijk:

- meer aandacht voor de ontwikkelingsmogelijkheden voor natuur en landschap (ecologische meerwaarde Lingeoever) in de visie;
- geen bebouwing in uiterwaarden (Kostverlorenkade);
- geen evenemententerrein in de ecologische zone bij de heemtuin.

De gemeente heeft aangegeven de opmerkingen van de VBL serieus mee te nemen in de uitwerking van de plannen. De VBL volgt de ontwikkelingen rondom het centrum van Geldermalsen en we zijn actief lid van de klankbordgroep Wonen en Beleven.

Luchtfoto jachthaven

Na de vaststelling van de Centrumvisie is de gemeente verder gegaan met de planontwikkeling. Men heeft daartoe het adviesbureau Kuiper Compagnons uit Rotterdam in de armen genomen.

Onder de noemer Centrumplan Geldermalsen heeft dit bureau medio 2008 de verder uitgewerkte plannen gepresenteerd.

Tot grote tevredenheid van de VBL is het evenemententerrein uit de plannen verdwenen. De heemtuin blijft in haar huidige vorm bestaan. De ontwikkelingsmogelijkheden voor natuur en landschap lijken hierdoor beter geborgd. Mede omdat de jachthaven en het park in de plannen nagenoeg in hun huidige vorm blijven bestaan.

Kortom genoeg kansen voor een inrichting die een ecologische meerwaarde geeft aan de Lingeoever en op deze manier kan gaan functioneren als onderdeel van een ecologische verbindingszone.

De geplande woningbouw in de uiterwaard bij de Kostverlorenkade maakt echter nog wel steeds onderdeel uit van de plannen. Aangezien de VBL haar bezwaren ten aanzien van woningbouw op deze locatie aan de gemeente kenbaar heeft gemaakt is op dit punt nog de nodige aandacht gewenst.

Het eerstvolgende overleg met de klankbordgroep staat op de agenda voor april van dit jaar. Dan wordt opnieuw kritisch maar met een positieve insteek meegedacht in de planvorming rond het Centrumplan.

Structuurvisie Tiel

Leo Brouwer

Tiel heeft eind 2008 een concept structuurvisie gepubliceerd waarop zienswijzen mochten worden ingediend. De VBL heeft de volgende punten ingebracht:

- Tiel gaat uit van een behoorlijk groei van het inwonertal in de komende jaren terwijl landelijke prognoses eerder een afname van het inwonertal van Tiel te zien geven.
- De VBL vindt het daarom niet verstandig allerlei landschapsverstorende ingrepen te doen met het argument dat het inwonertal zo zal toenemen.
- Het gaat o.a. over nieuwe woningbouw in het buitengebied, ook in de directe nabijheid van de Linge. Maar ook over een nieuwe ontsluitingsweg van Tiel naar de A15. De VBL is van mening dat de aandacht beter gericht kan worden op het verbeteren van het binnenstedelijke woongebied, en dat de stad al goed is ontsloten op de A15. De bestaande infrastructuur kan beter aangepast worden dan dat nieuwe gebieden opgeofferd worden aan infrastructuur
- In de structuurvisie wordt regelmatig gesproken van het ontwikkelen van 'groen', maar dat tevens vaak met de aanduiding 'parklandschappen'. De VBL heeft ingebracht dat de Linge een uniek en waardevol landschap vertegenwoordigt, en zeker geen ontwikkeling tot parkachtig landschap behoeft dat overal in Nederland zou kunnen liggen.

Het begin: de Linge bij Doornenburg

Tweede Lingebrug bij Geldermalsen

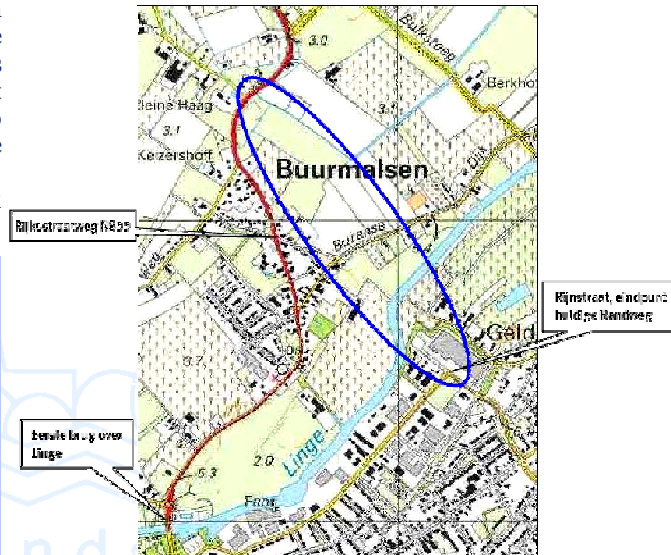
Leo Brouwer

Al vele jaren staat een infrastructurele herziening van de verkeersstromen op de agenda van de gemeente Geldermalsen. Naast de aanleg van een Randweg langs de dorpskern en een nieuwe aansluiting op de A15 staat de aanleg van een tweede Lingebrug nadrukkelijk op het programma. Een tweede Lingebrug moet de verkeersstroom door het centrum van Geldermalsen, alsmede door de dorpskern van Buurmalsen, sterk ontlasten.

Beoogd tracé voor de rondweg

De VBL onderkent dat er een probleem is, of in ieder geval zal ontstaan bij de huidige en toekomstige verkeerssituatie met één brug op de huidige plaats. De verkeersstromen door zowel het Centrum van Geldermalsen als door de kern van Buurmalsen zijn gewoonweg te groot. De VBL verzet zich daarom niet tegen de aanleg van een nieuwe brug, al betekent dit dat een stukje landschap zal worden aangetast. Wat we wel willen is dat het alternatief met zo min mogelijk negatieve gevolgen voor het landschap wordt gerealiseerd. Dit concentreert zich op het gebied juist ten oosten van Buurmalsen, waar de tweede Lingebrug word verbonden met de provinciale weg richting Culemborg.

De VBL heeft samen met een lokale bewonersorganisatie verkend of er alternatieve mogelijkheden zijn om de benodigde wegeninfrastructuur zo min mogelijk impact te laten hebben op de Linge en haar directe omgeving. Een mogelijke oplossing door de weg op een zo laag mogelijk tracé door de Burensedijk te laten gaan is vooralsnog door het waterschap als 'niet aanvaardbaar' gekwalificeerd, in ieder geval totdat een studie is afgerond over het belang van de bergingscapaciteit van de Linge in relatie tot hoogwaterstanden in het Rijnwatersysteem.

Het vervolg tracé oostelijk van Buurmalsen volgt voor een belangrijk deel bestaande perceelsgrenzen, en daarmee historische grenzen. Blijft over dat de VBL het niet wenselijk vindt dat de verkeersstroom over de Burensedijk met tot wel 60% toeneemt door de aanleg van een tweede Lingebrug.

Wij roepen de gemeente op met een beter alternatief te komen. Een kruising die alleen de mogelijkheid biedt tot rechtdoor gaan kan een oplossing bieden.

De 'eerste' Lingebrug

Bestuursmutaties 2009

Erik Boegborn, secretaris

Ons bestuur is breed samengesteld en verzorgt naast algemene zaken ook de aansturing van lokale activiteiten. Dit is een uitstekende formule gebleken en daarom willen wij deze ook graag handhaven. Tijdens de ledenvergadering in mei 2008 zijn Leo Brouwer en Harry Zwart tot bestuurslid gekozen.

In het najaar van 2008 gaf Bram Hartzema te kennen zijn bestuursfunctie te beëindigen. De VBL zal de inzet van Bram missen. Het bestuur respecteert zijn beslissing en dankt Bram voor het vele werk dat hij voor de VBL heeft verricht.

Het bestuur verwacht in de huidige samenstelling zijn taken uit te kunnen voeren. Als het nodig is doen wij een beroep op hulp van buiten het bestuur. Belangstellenden voor een bestuursfunctie of voor deelname aan activiteiten kunnen zich aanmelden bij de voorzitter of de secretaris.

Het onderstaande artikel is integraal overgenomen uit het Financieel Dagblad van 10 januari 2009

Er is niets mis met behoud landschap

Essentie van landschapsbeheer is goed zorgen voor de kwaliteiten die je hebt

Mieke van Heuven

Landschapsbeheer is te veel gericht op behoud' zo staat te lezen in een bijdrage van Ger Vos en Hans Hillebrand, verbonden aan InnovatieNetwerk, in Het Financieel Dagblad van 23 december 2008.

Dat lijkt een logische uitspraak als je bedenkt dat landschap mensenwerk is en steeds aan verandering onderhevig is. Vanuit de Stichting Landschapsbeheer Nederland willen we daar een stevige kanttekening bij plaatsen.

Natuurlijk verandert landschap continu. Maar verandering is niet a priori in het belang van landschappelijke kwaliteit.

Alleen als waarden worden toegevoegd is dat het geval. Er is niets mis met het behouden van bestaande kwaliteiten.

Dat is immers de essentie van 'landschapsbeheer'. Goed zorgen voor de kwaliteiten die je hebt.

Voor de auteurs lijkt het of behouden en beschermen vieze en politiek niet correcte termen zijn geworden.

In een tijd waarin de technische mogelijkheden zodanig zijn dat we in enkele jaren tijd hele landschappen volledig op hun kop kunnen zetten is dat een bedenkelijke stellingname.

De maat en snelheid van de veranderingen moeten gelijke tred houden met de identiteit van diezelfde landschappen. Als de identiteit, de ziel van het landschap verdwijnt, is het verlies onherstelbaar.

Ook het aspect van duurzaamheid speelt hierbij een rol. Bij de economische belangen kan de houdbaarheid nogal eens van korte termijn zijn.

Dat geldt bijvoorbeeld voor de aanleg van bedrijventerreinen en grote infrastructurele werken. Hoe mooi ingepast ook, sommige in de jaren negentig van de vorige eeuw aangelegde bedrijventerreinen blijken nu minder nodig, maar de kwaliteiten die verloren zijn gegaan krijgen we niet meer terug.

Het voordeel dat ontwikkeling een financiële bijdrage levert aan het behoud van landschappelijke kwaliteit heeft het risico in zich van afhankelijkheid. Het kan niet zo zijn dat deze kwaliteit alleen kan worden gegarandeerd door nieuwe 'rode' ontwikkelingen. Overheden mogen zich daarom, ook in de minder bijzondere gebieden, niet onttrekken aan hun verantwoordelijkheid. Een landschap waarin behoud van kwaliteit is gegarandeerd, is overal een belangrijke factor voor wonen, werken en recreëren in onze huidige samenleving. De tijd dat landschap een toevallig bijproduct van de landbouw was, behoort inmiddels tot het verleden.

Steeds meer spelen ook burgers een rol.

Voor een mooi landschap is samenwerking met bewoners essentieel om te vermijden dat het landschap wordt gereduceerd tot een speel tuin van ontwikkelingstechnocraten.

Ons uitgangspunt is dat de waarde van het landschap gelijkwaardig is aan de ontwikkeling van een sterke economie en het argument van behoud van landschappelijke kwaliteit is daarbij altijd gerechtvaardigd.

Mieke van Heuven is directeur van de Stichting Landschapsbeheer Nederland, gevestigd te Utrecht.

Het Deilse kwadrant

Marcel van de Craats

Ruim twintig jaar geleden stond het 'Deilse veld' op de politieke agenda van de gemeente Geldermalsen. Dicht bij de A2 en de A15 moest een bedrijvenpark komen met grote distributiebedrijven. Gelukkig waren er in de beslissingsfase van het project gemeenteraadsverkiezingen. D'66 in Geldermalsen was de enige partij die zich keerde tegen Plan Deil II zoals het plan werd genoemd. D'66 kwam als grote winnaar van die verkiezingen uit de bus en het toenmalige college van Burgemeester en Wethouders blies op basis van de verkiezingsuitslag het plan af. De rust keerde weer in Deil, Ensrijk en omstreken. Onze vereniging tot behoud van het Lingelandschap werd in deze tijd opgericht door verzamelde tegenstanders van Deil II.

Verser in ons geheugen ligt het jaar 2004. Toen bood een projectontwikkelaar een plan ter goedkeuring aan bij de gemeente Geldermalsen. Het betrof de realisering van een groot 'Leisure centrum' met de naam NL.C. Te realiseren in het Deilse veld. De gemeente Geldermalsen was voorstander, de gemeenteraad stemde uiteindelijk voor verdere ontwikkeling van de plannen. De VBL heeft samen met veel andere tegenstanders zoals Milieudefensie, Dorpsbelangen en buurgemeenten van Geldermalsen een intensieve lobby gehouden tegen het plan. Gelukkig nam de provincie Gelderland in 2005 de plannen van het NL.C niet op in het streekplan Rivierengebied. De Gemeente Geldermalsen blies vervolgens de plannen af. Burgemeester van Schaijk gaf destijds aan dat het gebied op een later tijdstip opnieuw in beeld zou komen om te 'ontwikkelen'.

Begin februari dit jaar werden in de commissie grondgebied van gemeente Geldermalsen plannen gepresenteerd om het Deilse Kwadrant duurzaam te ontwikkelen. Het Deilse veld komt weer in beeld! Onderzoeksbureau Nieuwe Gracht onderzocht de wensen en mogelijkheden en kwam met de volgende voorstellen: medewerking verlenen aan de uitbreidingsplannen van recreatiepark De Rotonde; in het veld nabij de veiling moet meer ruimte komen voor fruitteelt; langs de Hooiweg kan recreatie verder ontwikkelen en de op de percelen grenzend aan de Betuweroute kunnen commerciële landgoederen gecreëerd worden. Politiek Geldermalsen was tevreden over de plannen en is voornemens de plannen uit te voeren. Ongewenste ontwikkelingen worden hiermee tegen gegaan.

De VBL heeft anderhalf jaar geleden haar standpunten over de onderwerpen recreatie, water, natuur, landbouw, infrastructuur, wonen, bedrijvigheid en landgoederen in de 'Lingevisie' vastgelegd. De plannen voor het Deilse kwadrant heb ik getoetst aan deze visie.

Recreatiepark de Rotonde heeft plannen om een waterplas van twaalf hectare af te graven. Om het water en in de nabijheid daarvan moeten nieuwe kampeerplaatsen komen. Naast de uitbreiding van het recreatieve park wordt aan de zuidoost rand een recreatief natuurgebied ontwikkeld. Kanoën, fietsen en skeeleren zullen daar beoefend kunnen worden.

Wij staan achter ontwikkeling van recreatiemogelijkheden, met de kanttekening dat de groei bij de kleinschaligheid van het landschap moet passen. De plannen van De Rotonde passen in onze visie.

De natuurontwikkeling past in de visie omdat we op diverse plaatsen in het rivierengebied natuur zijn kwijt geraakt en op deze manier wordt dat verlies gecompenseerd. Voorwaarde is wel dat de gebieden deels toegankelijk blijven.

In het veld aan de kant van Geldermalsen moet meer ruimte komen voor fruitteelt, dat vindt de VBL ook. Vooral ontwikkeling van duurzame productiemethoden moeten gestimuleerd worden. De toekomst van de agrarische sector in het Lingegebied moet veilig gesteld worden.

Boeren en tuinders kunnen een waardevolle rol spelen in het natuur- en landschapsbeheer. De VBL vindt echter dat landschapsaantastende elementen zoals kassen niet thuis horen in het Lingelandschap.

De Hooiweg vormt in de plannen een strook voor recreatie. Er is al een minicamping en een manage. Aan de Boonakkerweg is een hondenpension. Er zijn ook plannen voor een forellenkwekerij in dit gebied. Volgens ons is deze combinatie goed in te passen in het landschap.

Aan de zuidrand van het kwadrant is ruimte gepland voor de vorming van landgoederen. Deze landgoederen moeten zich als nevenactiviteiten gaan richten op vergaderruimtes, wellness en onderzoek. De vorming van landgoederen biedt een kans om de waarde van het Lingegebied te verbeteren. We willen echter voorkomen dat de komgebieden, en daar praten we hier over, teloor gaan aan bebouwing in het open gebied. We willen de open gebieden handhaven en prefereren bebouwing alleen aan de randen van de komgebieden. Ook zal de VBL de ontwikkeling van de nevenactiviteiten blijven toetsen aan de kleinschaligheid van het gebied.

Samenvattend kunnen we stellen dat de huidige plannen veel kansen bieden om het Deilse veld open en landelijk te houden grotendeels conform de visie op het Lingelandschap.

De gemeente is aan zet om de plannen vorm te geven.

Hier was ooit het NL.C gepland

Algemene informatie

Dagelijks bestuur:

Voorzitter:	J.L. Kruit (Koos), Heukelum	☎ 0345 633 038 @-mail: jac.kruit@planet.nl
Secretaris <i>/eindredactie Lingeschouw</i>	J.F. Boegborn (Erik), Tricht	☎ 0345 581 006 @-mail: erik-vbl@hetnet.nl
Penningmeester <i>/publiciteit</i>	M. van de Craats (Marcel), Deil	☎ 0345 651 954 @-mail: marcel.vandecraats@hetnet.nl

Leden algemeen bestuur/regionale vertegenwoordigers

Mevr. A. Dietzsch (Alexandra), Spijk	beeldkwaliteit	☎ 0183 563 650
D. van Herwaarden (Duco), Heukelum	regio West	☎ 0183 563 689
J. Hovens Greve (Jaap), Deil	regio Midden	☎ 0345 651 674
L. Brouwer (Leo)	regio Oost	☎ 0345 521 304
P. Sauer (Pim), Acquoy		☎ 0345 548 505
H. Zwart (Harry), Leerdam		☎ 0345 630 266

Adres

Vereniging tot Behoud van het Lingelandschap
Postbus 224
4140 AE LEERDAM

E-mail-adres

contact@lingelandschap.nl

Website

www.lingelandschap.nl

Lidmaatschap

De contributie bedraagt per kalenderjaar € 15,--. Meer mag natuurlijk ook!

Leden ontvangen het verenigingsorgaan 'Lingeschouw'.

De contributie wordt bij voorkeur (lagere kosten) via automatische incasso geïnd. Leden, die dat niet willen, ontvangen elk voorjaar een verzoek om de contributie te betalen met een acceptgirokaart.

Voor vragen over uw contributie kunt u contact opnemen met het dagelijks bestuur (zie hierboven).

Levenslang lid

*U kunt uw steun aan onze vereniging ook met een levenslang lidmaatschap gestalte geven.
Een aantal leden ging u al voor. U wordt levenslang lid door eenmalige betaling van minimaal € 180.
Voor u en ons een financieel en administratief zeer aantrekkelijk alternatief.*

Uw gift en de belasting

Onze vereniging is door de Belastingdienst aangemerkt als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Uw bijdrage komt daarom in aanmerking voor belastingaftrek.

Bank/giro

Bankrekeningnummer: **31.31.33.212**
ten name van de Vereniging tot Behoud van het Lingelandschap te Leerdam.

Lingelandschap

Vereniging tot Behoud van het Lingelandschap

Postbus 224
4140 AE LEERDAM

@-mail: contact@lingelandschap.nl

Website: www.lingelandschap.nl